



Vedtatt av rektor 10. april 2018

Retningslinjer for håndtering av forskningsdata ved NMBU

- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) følger "åpen som standard"-prinsippet når det gjelder forskningsdata som er generert gjennom offentlig finansierte prosjekter.
- Dette skal bidra til:
 - Utviklingen av et globalt forskningssamfunn hvor forskningsdata deles bredt
 - Forbedret kvalitet i forskningen gjennom bedre mulighet til å bygge på tidligere arbeider og sammenstille forskningsdata på nye måter
 - Gjennomsiktighet i forskningsprosessen og bedre mulighet for etterprøvbare vitenskapelige resultater
 - Økt samarbeid og mindre duplisering av forskningsarbeid
 - Økt innovasjon i næringsliv og offentlig sektor
 - Effektivisering og bedre utnyttelse av offentlige midler
- NMBUs studenter og ansatte søker å følge internasjonale standarder for håndtering av forskningsdata, forskningsetiske retningslinjer og retningslinjer fastsatt av nasjonale og internasjonale finansieringskilder.
- NMBUs studenter og ansatte søker å følge FAIR-prinsippene. FAIR er et akronym for ordene findable, accessible, interoperable og reusable¹. Forskningsdata skal derfor være tilgjengelige, gjenfinnbare og gjenbrukbare. Videre ligger det i begrepet interoperable at både data og metadata skal kunne håndteres maskinelt og at det brukes et konsistent vokabular.
- NMBU legger til rette for at studenter og ansatte enklest mulig skal kunne følge det til enhver tid gjeldende regelverk (nettsider, opplæring og støttefunksjoner).

¹ Les mer her:

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf



Retningslinjer for håndtering av forskningsdata ved NMBU

Retningslinjene gjelder forskningsdata som ligger til grunn for en vitenskapelig publikasjon og forskningsdata som genereres i pågående prosjekter.

1. Forskningsdata skal **lagres på en sikker måte**. Dataene skal lagres sentralt ved egen institusjon (her: NMBU), nasjonalt eller internasjonalt.
 - Forskningsdata er registrering/nedtegnelser/rapporteringer i form av tall, tekster, bilder og lyder som genereres eller oppstår underveis i forskningsprosjekter².
2. Forskningsdata **skal IKKE lagres** på harddisk på lokal PC eller Laptop, eksterne harddisker, dropbox m.m.
3. Lagring og deling av forskningsdata skal være i henhold til god vitenskapelig praksis, gjeldene lovverk, forskningsetiske retningslinjer og krav fra finansieringskilden.
4. Forskningsdata skal lagres så lenge de er av verdi for forskeren og et bredere forskningsmiljø og skal lagres **i minimum 10 år**.
5. Forskningsdata skal utstyres med en **datahåndteringsplan** (Data Management Plan DMP).
 - En datahåndteringsplan er et dokument som beskriver hvordan forskningsdata vil bli håndtert (lagring og tilgjengeliggjøring) både i løpet av levetiden i et prosjekt og etterpå.
6. Forskningsdata må lagres på en slik måte at de kan gjenfinnes, rekonstrueres og identifiseres. Dataene må derfor utstyres med **metadata**.
 - Metadata er data som tjener til å definere eller beskrive andre data.
 - Metadataene skal gjøre andre i stand til å søke etter og ta i bruk dataene.
7. Forskningsdata skal være **åpent tilgjengelig** men finnes flere utfordringer knyttet til det å gjøre enkelte datasett åpent tilgjengelig. Årsaker til å begrense tilgjengeligheten kan være:
 - *Sikkerhetshensyn*: I tilfeller hvor tilgjengeliggjøring av dataene kan true enkeltmenneskers eller nasjonal sikkerhet, **skal** datasettene ikke gjøres åpent tilgjengelig.

² Definisjon hentet fra [Forskningsrådets policy for tilgjengeliggjøring av forskningsdata](#).



Vedtatt av rektor 10. april 2018

- *Personensitive data:* I tilfeller hvor tilgjengeliggjøring av dataene er i strid med gjeldende regelverk for personvern, **skal** datasettene ikke gjøres åpent tilgjengelig.
 - *Andre juridiske forhold:* I tilfeller hvor tilgjengeliggjøring av dataene strider med andre juridiske bestemmelser, **skal** datasettene ikke gjøres åpent tilgjengelig.
 - *Kommersielle forhold:* Data som har kommersiell verdi og er generert i prosjekter med en bedrift, **kan** unntas fra det generelle prinsippet om åpen tilgang. I disse tilfellene anbefales det at dataene gjøres tilgjengelig etter en periode, forslagsvis etter 3 eller 5 år.
 - *Andre forhold:* I tilfeller hvor tilgjengeliggjøring av data får store økonomiske eller praktiske konsekvenser for dem som har generert/samlet inn dataene, **kan** datasettene unntas fra det generelle prinsippet om åpen tilgang dersom det argumenteres tilfredsstillende for dette. Dette kan for eksempel gjelde **kvalitative forskningsdata**.
8. Forskningsprosjekter som er meldepliktige i henhold til **personvernloven** skal meldes inn hos [Norsk senter for forskningsdata \(NSD\)](#). Prosjektleder er selv ansvarlig for:
- Innmelding og utgifter i forbindelse med innmelding av prosjekter med personsensitive data.
 - Å følge opp egne prosjekt ved prosjektslutt for å sikre at behandling av personopplysninger er i tråd med den meldingen som er gitt og de vilkår som er satt i tilrådning/ konsesjon.
 - Forskningsdata skal lagres forsvarlig slik at personsensitiv informasjon ikke kommer på avveie.